

PÁD
GONDOLINU

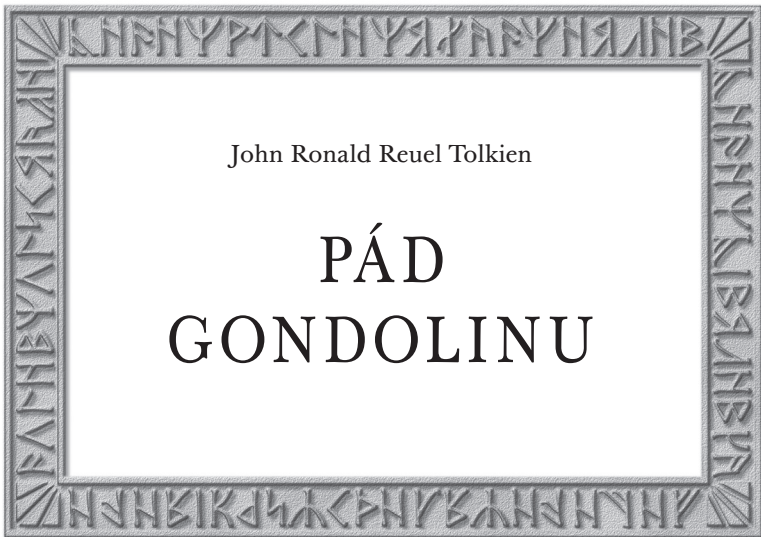
Ilustroval Alan Lee

束

John Ronald Reuel Tolkien

PÁD GONDOLINU

John Ronald Reuel Tolkien

PÁD GONDOLINU

Editor Christopher Tolkien
Ilustroval Alan Lee

ARGO

Přeložila Stanislava Menšíková

Czech edition © Argo, 2019

Originally published in the English language by HarperCollins Publishers Ltd.
under the title *The Fall of Gondolin*

All texts and materials by J.R.R. Tolkien © The Tolkien Estate 2018

Preface, Notes and all other materials © C.R. Tolkien 2018

Illustrations © Alan Lee 2018

✻[®] and TOLKIEN[®] are registered trade marks of

The Tolkien Estate Limited

Translation © Stanislava Menšíková, 2019

ISBN 978-80-257-2874-1 (váz.)

ISBN 978-80-257-2970-0 (e-kniha)

Mé rodině

Ve své předmluvě k *Berenovi a Lúthien* jsem poznamenal, že „v mém devadesátém třetím roce je to (předpokládám) poslední kniha z dlouhé série otcových spisů, kterou vydávám“. Slovo „předpokládám“ jsem použil, protože jsem v té době mlhavě přemýšlel o tom, že bych stejným způsobem jako *Berena a Lúthien* pojednal třetí z otcových „Velkých příběhů“, *Pád Gondolinu*. Považoval jsem to ale za velmi nepravděpodobné, a tak jsem „předpokládal“, že *Beren a Lúthien* budou má poslední práce. Byl to ovšem mylný předpoklad a nyní musím říci, že „v mém devadesátém čtvrtém roce je *Pád Gondolinu* (nepochybně) poslední“.

V této knize uvidíme na složitém vyprávění, spleteném z mnoha nitek a různých textů, jak Středozem postupovala ke konci Prvního věku a jak se otcův pohled na tuto historii, kterou stvořil, během dlouhých let vyvíjel, až nakonec v podobě, jež měla být ze všech nejlepší, ztroskotal.

Příběh Středozemě za Starých časů měl vždy proměnlivou strukturu. Má *Historie* onoho věku, tak dlouhá a složitá, vděčí za svou délku a složitost tomuto neustálému tryskání nových portrétů, nových motivů, nových jmen, a především nových asociací. Můj otec jako Tvůrce uvažuje nad rozsáhlou historií a během psaní si uvědomí, že do příběhu vstoupil nový prvek. Znázorním to na kratičkém, ale pozoruhodném příkladu, který zastupuje mnohé. Jedním podstatným rysem příběhu o Pádu Gondolinu byla pouť, kterou Tuor podnikl se svým společníkem jménem Voronwë, aby našel Skryté město Gondolin. V původní Pověsti o ní otec vyprávěl velmi stručně, bez nějakých význačných událostí, vlastně bez jakékoli události; ale v poslední verzi, v níž bylo putování

velmi rozpracováno, jednoho rána v pustině zaslechli z lesa křik. Skoro by se dalo říci, že on sám zaslechl v lesích křik, náhlý a neočekávaný.* Poté se zjevil vysoký muž v černém a s dlouhým černým mečem v ruce, kráčel směrem k nim a volal jakési jméno, jako když hledá někoho ztraceného. Minul je však beze slova.

Tuor a Voronwë nevěděli, jak si to zvláštní vidění vysvětlit, ale Tvůrce příběhu dobře ví, kdo to byl. Nebyl to nikdo jiný než proslulý Túrin Turambar, Tuorův vlastní bratranec, a prchal z dobytého Nargothrundu, o jehož zkáze Tuor ani Voronwë nic netušili. Zavál sem dech jednoho z velkých příběhů Středozemě. O Túrinově útěku z Nargothrundu se vypráví v *Húrinových dětech* (v mém vydání strany 120–121), ale o tomto setkání, o němž jeden ani druhý příbuzný nevěděli a jež se už nikdy neopakovalo, tam není ani zmínka.

Chceme-li si názorně ukázat proměny, k nimž během doby docházelo, žádná není výraznější než obraz boha Ulma, který původně seděl a hrál za soumraku v rákosí u řeky Sirion, ale o mnoho let později jako Pán všech vod světa vystupuje z prudké mořské bouře na pobřeží Vinyamaru. Ulmo skutečně stojí v jádru velkého mýtu. Ačkoli proti němu stojí většina Valinoru, velký bůh tajemnými prostředky přece jen dosahuje svého cíle.

Když se ohlížím na svou práci, nyní po nějakých čtyřiceti letech dokončenou, myslím, že mi přinejmenším zčásti šlo o to, aby více vynikla povaha „*Silmarillionu*“ a to, jak je důležitý pro *Pána prstenů*; uvažoval jsem o něm zejména jako o *Prvním věku* otcova světa Středozemě a Valinoru.

Ano, existoval *Silmarillion*, který jsem vydal v roce 1977, ale ten byl sestaven, snad by se dalo dokonce říci „sestrojen“, aby mnoho let po *Pánu prstenů* vytvořil souvislé vyprávění. Toto rozsáhlé dílo ve vznešeném stylu, údajně pocházející z pradávne minulosti, se mohlo jevit jako „izolované“ a nedostávalo se mu síly a bezprostřednosti *Pána prstenů*. V podobě, kterou jsem zvolil, to bylo bezpochyby nevyhnutelné,

* Abych ukázal, že to není fantastická domněnka, cituji z dopisu, který mi otec napsal 6. května 1944: „Na scénu vstoupila nová postava (jsem si jistý, že jsem si ho nevymyslel, vůbec jsem ho nechtěl, přestože se mi líbí, ale najednou vkročil do ithilienských lesů): Boromirův bratr Faramir.“

protože vyprávění o Prvním věku mělo radikálně odlišnou literární a imaginativní povahu. Věděl jsem, že dávno předtím, když byl *Pán prstenů* dokončen, ale ještě nebyl vydán, vyjádřil otec hluboké přání a přesvědčení, že První věk a Třetí věk (svět *Pána prstenů*) by měly být chápány a uveřejněny jako složky neboli části *téhož díla*.

V této knize, v kapitole *Vývoj příběhu*, jsem otiskl části dlouhého a velmi poučného dopisu, který napsal v únoru 1950 svému nakladateli, siru Stanleyemu Unwinovi, krátce poté, co dokončil psaní *Pána prstenů*, a odhalil v něm, jak smýšlí o této záležitosti. Se sebeironií popsal, jak se zděsil při pohledu na „tuhle nezvladatelnou obludu o nějakých šesti stech tisících slovech“, když si uvědomil, že nakladatelé očekávají to, co požadovali, totiž pokračování *Hobita*, kdežto (jak řekl) „ve skutečnosti jde o pokračování *Silmarillionu*“.

Svůj názor nikdy nezměnil. O *Silmarillionu* a *Pánu prstenů* dokonce napsal, že jde o „jednu dlouhou ságu o Klenotech a Prstenech“. Z toho důvodu se bránil samostatnému vydání *jednoho či druhého* díla. Nakonec však byl poražen, jak uvidíme ve *Vývoji příběhu*, uvědomil si, že není žádná naděje, že by jeho přání bylo vyslyšeno, a tak souhlasil se samostatným vydáním *Pána prstenů*.

Poté, co jsem vydal *Silmarillion*, jsem se dlouhé roky věnoval zkoumání celé sbírky rukopisů, jež mi zanechal. V *Historii Středozemě* jsem se řídil všeobecnou zásadou, abych – řekněme – „hnal všechny koně v jedné řadě“: ne během let jeden příběh po druhém po samostatné dráze, ale spíše sledoval celkový pohyb vyprávění, jak se během let odvíjel. Jak jsem poznamenal v úvodu k prvnímu svazku *Historie*:

Autorovo vidění jeho vlastní vize procházelo nepřetržitým pomalým posouváním, odstraňováním a přidáváním: jediné v *Hobitovi* a *Pánu prstenů* se její části vynořily a dostaly pevnou tištěnou podobu ještě za jeho života. Zkoumat Středozem a Valinor je tedy složité; předmět zkoumání totiž nebyl stabilní, ale existoval jakoby „podélně“ v čase (čase autora vlastního života), a ne pouze „příčně“ v čase, jako v tištěné knize, která neprochází žádnou další podstatnou proměnou.

A tak je *Historie* svou vlastní povahou často obtížně sledovatelná. Když nadešel čas, jak jsem se domníval, ukončit tuto dlouhou vydavatelskou